TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2006. gada 14. septembrī *

Lieta C-244/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Bayerischer Verwaltungsgerichtshof* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2005. gada 19. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2005. gada 7. jūnijā, tiesvedībā

Bund Naturschutz in Bayern eV,

***Johann Märkl* u.c.,**

***Angelika Graubner-Riedelsheimer* u.c.,**

***Friederike Nischwitz* u.c.,**

pret

Freistaat Bayern.

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), P. Kūris [*P. Kūris*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] un J. Klučka [*J. Klučka*],

ģenerāladvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 6. aprīlī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Bund Naturschutz in Bayern eV* vārdā — U. Kaltenegers [*U. Kaltenegger*] un P. Rotners [*P. Rottner*], *Rechtsanwälte*,

— J. Mērkla [*J. Märkl*] u.c. vārdā — K. Deislers [*C. Deißler*] un A. Švemers [*A. Schwemer*], *Rechtsanwälte*,

— F. Nišvica [*F. Nischwitz*] u.c. vārdā — A. Lēners [*A. Lehners*] un E. Šonefelders [*E. Schönefelder*], *Rechtsanwälte*,

— *Freistaat Bayern* vārdā — A. Brigola [*A. Brigola*] un M. Dausess [*M. Dauses*], profesori, G. Šlaps [*G. Schlapp*] un M. Vigets [*M. Wiget*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. van Bēks [*M. van Beek*] un M. Hellers [M. Heller], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 18. maijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva") 3. pantu.

2 Šis lūgums tika iesniegts prāvā starp *Bund Naturschutz in Bayern eV*, kā arī 23 citām personām (turpmāk tekstā — "prasītāji") un *Freistaat Bayern* [Bavārijas federālā zeme] par lēmumu apstiprināt autoceļu projektu.

Direktīva

3 Atbilstoši Direktīvas sestajam apsvērumam, "lai nodrošinātu Kopienā nozīmīgu dabisko dzīvotņu un sugu atjaunošanos vai saglabāšanu labvēlīgā aizsardzības statusā, ir jānosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, lai pēc noteikta grafika izveidotu saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu".

4 Direktīvas 3. pantā ir paredzēts, ka:

"1. Izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un kura nosaukums ir *Natura 2000*. Šo tīklu, ko veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā.

Natura 2000 tīkls iekļauj īpaši aizsargājamās teritorijas, ko dalībvalstis klasificējušas, ievērojot [Padomes 1979. gada 2. aprīļa] Direktīvu 79/409/EEK [par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 103, 1. lpp.)].

2. Dalībvalsts iesaistīšanās *Natura 2000* tīkla izveidē ir proporcionāla tam, kādā mērā tās teritorijā ir pārstāvēti 1. punktā minētie dabisko dzīvotņu veidi un sugu dzīvotnes. Tāpēc dalībvalstis saskaņā ar 4. pantu nosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, ņemot vērā 1. punktā izklāstītos mērķus.

[..]"

5 Direktīvas 4. pants ir izteikts šādā redakcijā:

"1. Pamatojoties uz III pielikumā (1. posms) izklāstītajiem kritērijiem un attiecīgo zinātnisko informāciju, katra dalībvalsts piedāvā teritoriju sarakstu, tajā norādot, kuri I pielikuma dabisko dzīvotņu veidi un kuras II pielikuma sugas, kas ir vietējās sugas tās teritorijā, sastopamas minētajās teritorijās. [..]

Trīs gados pēc šīs direktīvas izziņošanas sarakstu nosūta Komisijai, pievienojot informāciju par katru no teritorijām. [..]

2. Pamatojoties uz III pielikumā (2. posms) izklāstītajiem kritērijiem un ņemot vērā gan dalījumu piecos bioģeogrāfiskajos rajonos, kas minēti 1. panta c) punkta iii) apakšpunktā, gan visu 2. panta 1. punktā minēto teritoriju, Komisija pēc vienošanās ar katru dalībvalsti sagatavo Kopienā nozīmīgo teritoriju saraksta projektu, kura pamatā ir dalībvalstu saraksti un kurā norāda teritorijas, kur sastopami viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas.

Dalībvalstis, kurās teritorijas ar vienu vai vairākiem prioritārajiem dabisko dzīvotņu veidiem un prioritārajām sugām veido vairāk nekā 5 % no valsts teritorijas, pēc vienošanās ar Komisiju var prasīt elastīgāku III pielikumā (2. posms) uzskaitīto kritēriju piemērošanu, izraugoties visas Kopienā nozīmīgās teritorijas, kas ir šajā valstī.

Kopienā nozīmīgo izraudzīto teritoriju sarakstu, kurā norādītas vietas, kur atrodams viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas, pieņem Komisija saskaņā ar 21. pantā paredzēto procedūru.

3. Sarakstu, kas minēts 2. punktā, izveido sešos gados pēc šīs direktīvas izziņošanas.

4. Tiklīdz Kopienā nozīmīga teritorija ir apstiprināta saskaņā ar 2. punktā paredzēto procedūru, attiecīgā dalībvalsts cik vien iespējams īsā laikā [..] piešķir minētajai teritorijai īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusu [..].

5. Tiklīdz teritoriju iekļauj 2. punkta trešajā daļā minētajā sarakstā, uz to attiecas 6. panta 2., 3. un 4. punkts."

6 Atbilstoši Direktīvas 6. panta 1. punktam attiecībā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām dalībvalstis nosaka vajadzīgos aizsardzības pasākumus, vajadzības gadījumā tajos iekļaujot atbilstīgus apsaimniekošanas plānus, kas izstrādāti īpaši šīm teritorijām vai iekļauti citos attīstības plānos, kā arī atbilstīgus normatīvus, administratīvus vai līgumiskus pasākumus, kuri atbilst šajās teritorijās sastopamo I pielikuma dabisko dzīvotņu veidu un II pielikuma sugu ekoloģiskajām prasībām.

7 Direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punktā ir noteikts:

"2. Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas skar sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

3. Visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju, un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.

4. Ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību. Dalībvalsts informē Komisiju par pieņemtajiem kompensācijas pasākumiem.

Ja attiecīgajā teritorijā sastopams prioritārs dabiskās dzīvotnes veids un/vai prioritāra suga, tad vienīgie pieņemamie argumenti ir tie, kas saistīti ar veselības aizsardzību vai sabiedrības drošību, videi primāri svarīgām labvēlīgām pārveidēm vai, pēc Komisijas atzinuma, citām sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm."

8 Direktīvas 7. pantā ir noteikts: "No šīs direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punkta izrietošās saistības aizstāj visas saistības, kas izriet no Direktīvas 79/409/EEK 4. panta 4. punkta pirmā teikuma un kas attiecas uz teritorijām, kuras klasificētas saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 1. punktu vai līdzīgā veidā atzītas saskaņā ar 4. panta 2. punktu, jaunajām saistībām stājoties spēkā ar šīs direktīvas ieviešanas datumu vai ar tādas klasifikācijas vai atzīšanas datumu, ko dalībvalsts veic saskaņā ar Direktīvu 79/409/EEK, ja pēdējais ir vēlāks datums."

9 Atbilstoši Direktīvas 11. pantam dalībvalstis veic 2. pantā minēto dabisko dzīvotņu un sugu aizsardzības statusa uzraudzību, īpašu uzmanību pievēršot prioritārajiem dabisko dzīvotņu veidiem un prioritārajām sugām.

Valsts tiesību akti

10 Likums par federālajiem ceļiem (*Bundesfernstraßengesetz*) cita starpā nosaka prasības šīs kategorijas ceļu būvniecībai.

11 Šī likuma 17. pantā ir paredzēts:

"(1) Federālo ceļu būvniecības vai izmaiņu plāns ir iepriekš jāsaskaņo. Šajā sakarā ir jāņem vērā gan valsts intereses, gan privātās intereses, ko skar šis projekts, ieskaitot tā ietekmi uz vidi.

[..]"

12 Federālā likuma par dabas aizsardzību un ainavu saglabāšanu (*Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege*) 10. panta 1. punkta 5. apakšpunkts ir izteikts šādi:

"Šajā likumā Kopienā nozīmīgas teritorijas ir teritorijas, kas ir ierakstītas Direktīvas 92/43/EEK 4. panta 2. punkta trešajā daļā paredzētajā sarakstā, pat ja tās vēl nav atzītas par aizsargājamām teritorijām šī likuma nozīmē."

13 Šī likuma 32.–38. pantā ir paredzēti pasākumi Eiropas ekoloģiskā tīkla *Natura 2000* aizsardzībai.

14 Tādēļ ar šī paša likuma 33. pantu tiek ieviesta procedūra tādu teritoriju izraudzīšanai, kuras Komisija vēlāk varētu apstiprināt. Šī panta 5. punktā ir noteikts:

"Ja teritorija ir publicēta [..],

[..]

visi projekti, pasākumi, grozījumi vai traucējumi, kas var būtiski ietekmēt šīs teritorijas pamata elementus, kuri nepieciešami tās saglabāšanai, Kopienā nozīmīgā teritorijā ir aizliegti līdz aizsardzības pasākumu ieviešanas brīdim. [..]"

15 Bavārijas likuma par dabas aizsardzību, teritoriju saglabāšanu un izklaidi brīvā dabā (*Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur*) 13.b panta 1. punkta pirmais teikums ir izteikts šādi:

"Kopienā nozīmīgas teritorijas tiek aizsargātas kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, piemērojot Direktīvas 92/43/EEK 4. panta 4. punktu [..]."

16 Šī likuma 13.c pantā ir paredzēts:

"(1) Ir aizliegtas pārveides vai traucējumi, kas jūtami vai ilgstoši var ietekmēt to teritoriju integritāti, kuras ir Kopienā nozīmīgas teritorijas vai Eiropas putnu rezervātu daļas un kurām ir noteicoša nozīme, lai sasniegtu to izvirzītos aizsardzības mērķus. Iepriekšējā teikumā minētās darbības ir aizliegtas tādās teritorijās, kuras tiek saskaņotas, ja pastāv risks par to jūtamu vai ilgstošu ietekmi uz šajās teritorijās esošajiem biotopiem un prioritārām sugām.

(2) Ir aizliegti tādi projekti, kuri atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem un projektiem var būtiski vai ilgstoši ietekmēt to teritoriju integritāti, kas ir Kopienā nozīmīgu teritoriju vai Eiropas putnu rezervātu daļas un kurām ir noteicoša nozīme attiecībā uz to izvirzītajiem aizsardzības mērķiem.

(3) Plānos, kuri atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem var ietekmēt Kopienā nozīmīgas teritorijas vai Eiropas putnu rezervātus, ir jāņem vērā to izvirzītie šo teritoriju aizsardzības un saglabāšanas mērķi.

[..]"

17 Šī paša likuma 48. pantā ir paredzēts:

"(1) Par dabas aizsardzību atbildīgās iestādes, Bavārijas Vides aizsardzības biroja un pašvaldību darbiniekiem vai pārstāvjiem ir atļauts iekļūt teritorijā, lai veiktu nepieciešamo izziņu, īstenojot šajā likumā noteiktos uzdevumus; šī atļauja attiecas arī uz vides aizsardzības konsultatīvo komiteju dalībniekiem sanāksmju sagatavošanas un noturēšanas ietvaros. Šis noteikums attiecas uz šajā likumā noteikto pasākumu sagatavošanu un mērīšanas, rakšanas un līdzīgu darbību izpildi. [..]

(2) Par dabas aizsardzību atbildīgās grupas vai iestādes [..] līdz īstenošanas dekrētu pieņemšanai [..] var pieņemt dekrētu vai individuālu aktu par pārveides aizliegumu

[..] uz laiku līdz diviem gadiem, lai nodrošinātu aizsargājamo teritoriju un sastāvdaļu pagaidu aizsardzību, ja ir aizdomas, ka pārveide var ietekmēt paredzēto aizsardzības pasākumu mērķi; īpašu apstākļu dēļ šo termiņu var pagarināt uz vienu gadu. Šo pasākumu var veikt tikai tad, ja par dabas aizsardzību atbildīgās iestādes vai atbildīgās grupas galīgās aizsardzības procedūru piemēro vienlaicīgi vai uzreiz pēc tā.

(3) No paziņojuma par aizsargājamo dabas teritoriju [..] līdz dienai, kad stājas spēkā aizsardzības noteikumi, paredzētajās dabas aizsardzības teritorijās ne ilgāk kā maksimāli vienu gadu ir aizliegts veikt jebkādas pārveides, izņemot, ja atbilstoši 2. punktam pastāv pretēja rakstura dekrēts vai individuāls akts. Zemes juridiskā piesaiste paliek tāda pati, kāda tā bija paziņošanas brīdī. Šīs sekas ir jānorāda paziņojumā."

Prāvas rašanās fakti un prejudiciālie jautājumi

18 Prasītāji pamata lietā protestē pret jaunā autoceļa A 94 Minhene–Mildorfa–Simbaha–Pokinga [*München-Mühldorf-Simbach-Pocking*] posma Forstininga–Pastetena [*Forstinning-Pastetten*] būvniecību. Federālo autoceļu vajadzību novērtēšanas plānā šis savienojums ir kvalificēts kā "prioritārā vajadzība".

19 Šo darbu plānošanas ietvaros ceļš no Forstiningas apdzīvotās vietas ir strīdus objekts. Pastāvošais federālais autoceļš B 12, kura vietā ir projektēts būvēt lielāko daļu no jaunā autoceļa A 94, šķērso Hāges [*Haag*] ciematu (turpmāk tekstā — "Hāges ceļš").

20 Ar 2002. gada 7. marta lēmumu Augšbavārijas valdība ir apstiprinājusi autoceļa A 94 posma Forstininga–Pastetena būvniecību 6,2 km garumā, noraidot Hāges ceļa izmantošanu par labu ceļam vairāk uz ziemeļiem cauri Dorfenas [*Dorfen*] ciematam (turpmāk tekstā — "Dorfenas ceļš"). Dorfenas ceļa izvēle nozīmē, ka autoceļš A 94 šķērsos citu starpā Hammerbahas [*Hammerbach*] un Izenas [*Isen*] upes, kā arī to pietekas Lapahu [*Lappach*], Goldahu [*Goldach*] un Rimbahu [*Rimbach*].

21 Šajā gadījumā runa ir par to teritoriju daļām, kuras Vācijas iestādes 2004. gada 29. septembrī ir noteikušas par tādām teritorijām, ko var apstiprināt kā Kopienā nozīmīgas teritorijas. Šīs teritorijas ir apzīmētas šādi:

— Strogna [*Strogn*], Hammerbaha, Kollingerbaha [*Kollinger Bach*] (DE 7637-371),

— Izenas un tās pieteku ieleja (DE 7739-371),

— garausu sikspārņu kolonijas Lejasbavārijas pakalnos (DE 7839-371).

22 Saskaņā ar ekoloģiskiem datiem par šīm teritorijām gan teritorijā DE 7637-371, gan teritorijā DE 7739-371 pastāv prioritāra veida dabas dzīvotne, kas ir ietverta Direktīvas I pielikumā un uzskaitīta ar nosaukumu "Aluviālie meži ar *Alnus glutinosa* un *Fraxinus excelsior*".

23 Turklāt Hāges ceļa posmā Vācijas iestādes ir noteikušas šādu papildu aizsargājamo teritoriju:

— Ebersbergas [*Ebersberger*] un Groshāges [*Grosshaager*] mežs (DE 7837-371).

24 Tā kā prasītāji pamata lietā vērsās iesniedzējtiesā, tā uzsver, ka 2002. gada 7. marta lēmumu par apstiprināšanu var atcelt saskaņā ar minēto prasītāju lūgumu tikai tad, ja pastāv nelabojamas kļūdas novērtējumā vai Kopienu tiesību pārkāpumi, it īpaši ja tiek uzskatīts, ka apstrīdētais plānojums būtiski ietekmē noteiktās aizsargājamās dabas teritorijas, lai tās atzītu par Kopienā nozīmīgām teritorijām.

25 Šajos apstākļos Bavārijas Administratīvā tiesa [*Bayerischer Verwaltungsgerichtshof*], pirmkārt, izdeva rīkojumu, ka prasība aptur lēmuma izpildi, un, otrkārt, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Kāda aizsardzības sistēma ir jāpiemēro atbilstoši Direktīvas 92/43 [..] 3. panta 1. punktam kopskatā ar šīs pašas Direktīvas sesto apsvērumu un, ņemot vērā EK līguma 10. panta otrajā daļā paredzēto aizliegumu veikt jebkāda veida pasākumus, kas var traucēt [EK] Līguma mērķu sasniegšanai [..], — pēc Tiesas 2005. gada 13. janvāra sprieduma lietā C-117/03 *Dragaggi* u.c. (Krājums, I-167. lpp.) pieņemšanas — teritorijām, ko var identificēt kā Kopienā nozīmīgas teritorijas, it īpaši teritorijām ar prioritāriem dabisko dzīvotņu veidiem vai ar

prioritārām sugām, pirms tās tiek iekļautas Kopienā nozīmīgu teritoriju sarakstā, ko Komisija [..] pieņem minētās Direktīvas 21. pantā paredzētajā kārtībā?

2) Kā šo aizsardzības sistēmu ietekmē apstāklis, ka iepriekš minētās teritorijas jau ir iekļautas valsts teritoriju sarakstā, kas iesniegts Komisijai, piemērojot Direktīvas 92/43 4. panta 1. punktu?

3) Vai minētā valsts aizsardzības sistēma [Bavārijas likuma par dabas aizsardzību, teritoriju saglabāšanu un izklaidi brīvā dabā] 48. panta 2. punktā paredzētajos apstākļos ir pietiekama, lai izpildītu Kopienas tiesību normu prasības, kas ir noteiktas Direktīvas 92/43 3. panta 1. punktā, kopskatā ar šīs direktīvas sesto apsvērumu un ņemot vērā EK līguma 10. panta otrajā daļā paredzēto aizliegumu veikt jebkāda veida pasākumus, kas var traucēt Līguma mērķu sasniegšanai?"

26 *Verwaltungsgerichtshof* izskatāmajā prāvā, sniedzot novērtējumu, šai tiesai ir jāatbild uz jautājumu, vai aizsardzības sistēma, kas ir jānosaka, ir Kopienas tiesībās ietverta aizsardzības sistēma vai arī dalībvalstīm ir jānodrošina noteikto dabas teritoriju aizsardzība ar tādiem pasākumiem, kas veido tikai valsts aizsardzības sistēmu. Atbilde uz šo jautājumu būs atkarīga no normām un kritērijiem, kā arī no faktiskajiem apstākļiem, pamatojoties uz kuriem ir jānovērtē paredzamā ar apstrīdēto plānojumu saistītā ietekme.

27 *Verwaltungsgerichtshof* norāda, ka nevar izslēgt šīs plānošanas būtisko ietekmi uz prioritāro dzīvotni "Aluviālie meži". Tā konstatē, ka šajā gadījumā paredzētais ceļš vairākas reizes šķērso un zināmā mērā "sadala" integrēto (Izenas un tās pieteku) aluviālo sistēmu. Būtu jāņem vērā arī trokšņa, izplūdes gāzu, tiltu radītās ēnas, zemes izžūšanas zem tiltiem, šosejas radīto toksisko vielu, kā arī netipisku augu sugu rašanās būvniecības posmā ietekme uz teritoriju.

28 Visbeidzot, *Verwaltungsgerichtshof* norāda, ka paredzamās ietekmes uz teritoriju smaguma noteikšana, kas noteikta, lai to ierakstītu Kopienā nozīmīgu teritoriju sarakstā, ir atkarīga arī no tā, vai Direktīva nosaka šādas teritorijas pastiprinātu aizsardzību pirms tās ierakstīšanas šajā sarakstā.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

29 Ar šiem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa jautā par aizsardzības sistēmu, kas ir piemērojama teritorijām, kuras valsts atbildīgās iestādes ir noteikušas, lai tās atzītu par Kopienā nozīmīgām teritorijām, bet kuru ierakstīšana attiecīgajā sarakstā ir atkarīga no Komisijas lēmuma pieņemšanas.

30 Konkrētāk, iesniedzējtiesa izvirza jautājumu, pirmkārt, par minētās aizsardzības sistēmas juridisko raksturu un, otrkārt, par tās materiālajām īpašībām.

31 Vispirms ir jāatgādina, ka procedūru, saskaņā ar kuru nosaka teritorijas to ierakstīšanai Kopienas nozīmes teritoriju sarakstā, reglamentē Direktīvas 3. un 4. pantā iekļautie noteikumi.

32 Kā izriet no Direktīvas 3. panta 2. punkta, atbildīgo valsts iestāžu lēmums par teritorijas, kuru var atzīt par Eiropas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ekoloģiskā tīkla sastāvdaļu, noteikšanu ir pirmais posms procedūrā, ar ko izveido tīklu *Natura 2000*.

33 Šajā sakarā zinātniskie novērtējumi un lēmumi, ar ko identificē dabiskās dzīvotnes un sugas, it īpaši prioritāra rakstura dzīvotnes un sugas, ir jāpieņem, ņemot vērā Direktīvas III pielikumā noteiktos izvēles kritērijus.

34 Šīs procedūras turpinājumā Komisijas pienākums, pamatojoties uz minētajiem kritērijiem un saskaņojot ar katru dalībvalsti, ir izveidot Kopienā nozīmīgo teritoriju saraksta projektu, it īpaši tajā iekļaujot teritorijas ar vienu vai vairākiem prioritāro dzīvotņu vai prioritāro sugu veidiem.

35 Attiecībā uz aizsardzības līmeni, kas ir piemērojams Komisijai iesniegtajā valsts sarakstā iekļautajām teritorijām, ir jāatgādina, ka atbilstoši Direktīvas 4. panta 5. punktam īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības sistēma, kas noteikta šīs Direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punktā, ir piemērojama teritorijai, tiklīdz tā saskaņā ar Direktīvas 4. panta 2. punkta trešo daļu iekļauta Kopienā nozīmīgo teritoriju sarakstā, ko pieņēmusi Komisija.

36 No tā izriet, kā Tiesa nospriedusi iepriekš minētā sprieduma lietā *Dragaggi* u.c. 25. punktā, ka aizsardzības pasākumi, kas paredzēti Direktīvas 6. panta 2.–4. punktā, ir saistoši tikai tām teritorijām, kuras izvēlēto teritoriju sarakstā ir iekļautas kā Kopienā nozīmīgas teritorijas.

37 Tomēr Tiesa tā paša sprieduma 26. punktā ir uzsvērusi, ka no minētā neizriet, ka dalībvalstīm nav jāaizsargā teritorijas, tiklīdz saskaņā ar Direktīvas 4. panta 1. punktu tās iekļautas dalībvalsts sarakstā, ko iesniedz Komisijai kā teritorijas, kas var pretendēt uz Kopienā nozīmīgas teritorijas statusu.

38 Tiesa minētā sprieduma 29. punktā ir secinājusi, ka attiecībā uz teritorijām, kas var pretendēt uz Kopienā nozīmīgu teritoriju statusu un kas iekļautas valsts sarakstā, kurš iesniegts Komisijai un kurā var it īpaši būt ietvertas teritorijas, kurās sastopami prioritāri dabisko dzīvotņu veidi vai prioritāras sugas, dalībvalstīm atbilstoši Direktīvai ir pienākums veikt "piemērotus" aizsardzības pasākumus šo ekoloģisko interešu aizsardzībai.

39 Tā kā valsts tiesa jautā par to, kā interpretēt pienākumu veikt šādus "piemērotus" aizsardzības pasākumus, precīzāk, par valsts iestāžu noteikto teritoriju aizsardzības

pasākumu piemērošanas kritērijiem, ir jāatgādina — kā Tiesa ir uzsvērusi savā 2000. gada 7. novembra spriedumā lietā C-371/98 *First Corporate Shipping* (*Recueil*, I-9235. lpp., 22. un 23. punkts), — ka, lai izveidotu tādu Kopienā nozīmīgu teritoriju saraksta projektu, kura rezultātā rastos īpašu aizsargājamu dabas teritoriju vienots Eiropas ekoloģiskais tīkls, Komisijas rīcībā ir jābūt izsmeļošam to teritoriju uzskaitījumam, kuras valsts līmenī ir ekoloģiski svarīgas atbilstoši Direktīvā noteiktajiem dzīvotņu, kā arī savvaļas floras un faunas aizsardzības mērķiem. Tikai tādā veidā ir iespējams īstenot Direktīvas 3. panta 1. punktā izvirzīto mērķi saglabāt vai atjaunot dabisko dzīvotņu veidus un attiecīgo sugu dzīvotņu labvēlīgo aizsardzības statusu to dabiskās izplatības areālā visā dalībvalstu Eiropas teritorijā.

40 Tāpat Tiesa minētā sprieduma 23. punktā ir precizējusi, ka, ņemot vērā, ka dalībvalstij, izstrādājot valsts teritoriju sarakstu, tās rīcībā nav precīzas un detalizētas informācijas par dzīvotņu stāvokli citās dalībvalstīs, tā pēc savas iniciatīvas nevar neiekļaut sarakstā teritorijas, kuru aizsardzība valsts līmenī ir ekoloģiski svarīga, neapdraudot šī paša mērķa īstenošanu Kopienas līmenī.

41 Līdz ar to Komisijai ir jānodrošina, ka tās rīcībā ir izsmeļošs to teritoriju inventarizācijas saraksts, kuras var būt īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, un šī saraksta izstrādes mērķis ir izveidot vienotu Eiropas ekoloģisko tīklu. No tā izriet arī, ka lēmuma, kurš Komisijai ir jāpieņem, pieņemšanas brīdī dalībvalstu norādītajām teritorijām ir jābūt tādā stāvoklī, uz kura pamata tika veikti zinātniskie novērtējumi par iespējamām Kopienā nozīmīgām teritorijām.

42 Ja tā nebūtu, tad Kopienu lēmumu pieņemšanas process, kurš ir balstīts ne tikai uz dalībvalstu paziņoto teritoriju integritāti, bet kuru raksturo arī dažādu dalībvalstu piedāvāto teritoriju ekoloģisks salīdzinājums, varētu būt kļūdains un Komisija vairs nevarētu veikt savus pienākumus attiecīgajā jomā.

43 Jāpiebilst, ka saskaņā ar Direktīvas III pielikuma (2. posms) 1. punktu "visas teritorijas, ko dalībvalstis noteikušas 1. posmā un kurās ir prioritārie dabisko dzīvotņu veidi un/vai sugas, uzskata par Kopienā nozīmīgām teritorijām". Tātad šīs teritorijas ir jāieraksta sarakstā, kurš jāpieņem Komisijai.

44 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, dalībvalstīm attiecībā uz teritorijām, kas noteiktas, lai tās ierakstītu Kopienas sarakstā, ir jāveic attiecīgi aizsardzības pasākumi, lai saglabātu šo teritoriju ekoloģiskās īpašības.

45 Šajā sakarā ir svarīgi atgādināt, ka saskaņā ar Direktīvas III pielikuma (1. posms) atbildīgās valsts iestādes norādīto teritoriju ekoloģiskajām īpašībām ir jāatspoguļo tajā noteiktie novērtējuma kritēriji, proti, dabiskās dzīvotnes veida pārstāvētības pakāpe, tās teritorijas platība, struktūra un funkcijas, sugu populāciju skaits un blīvums konkrētajā teritorijā, attiecīgai sugai nozīmīgas dzīvotnes iezīmes, teritorijā esošās populācijas nošķirtības pakāpe, kā arī teritorijas nozīme konkrētu dzīvotņu un attiecīgo sugu saglabāšanā.

46 Tātad dalībvalstis nevar atļaut tādu iejaukšanos, kura var būtiski apdraudēt tādas teritorijas ekoloģiskās īpašības, kādu definē minētie kritēriji. Tāds it īpaši ir gadījums,

ja iejaukšanās rezultātā var vai nu būtiski samazināties teritorijas platība, vai nu izzust teritorijā esošas prioritārās sugas, vai, visbeidzot, teritorija var iet bojā, vai var tikt iznīcinātas to raksturojošās īpašības.

47 Tādējādi uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka atbilstoša aizsardzības sistēma, ko piemēro valsts sarakstā, kas ir nosūtīts Komisijai atbilstoši Direktīvas 4. panta 1. punktam, iekļautajām teritorijām, pieprasa, lai dalībvalstis neatļauj iejaukšanās, kuras var būtiski apdraudēt šo teritoriju ekoloģiskās īpašības.

Par trešo jautājumu

48 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas saņemt Kopienas tiesību interpretāciju attiecībā uz iepriekš minētās aizsardzības sistēmas īstenošanas noteikumiem.

49 Attiecībā uz aizsardzības sistēmas, ko piemēro minētajām teritorijām, īstenošanu dalībvalstu pienākums ir veikt visus nepieciešamos pasākumus.

50 Šajā sakarā piemērojamie procesuālie noteikumi izriet no katras dalībvalsts tiesiskās kārtības, tomēr ar nosacījumu, ka tie nav nelabvēlīgāki par tiem, kuri reglamentē līdzīgas valsts līmeņa situācijas, un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai

pārmērīgi grūtu to tiesību izmantošanu, kas paredzētas Kopienas tiesiskajā kārtībā (šajā sakarā skat. it īpaši 1995. gada 14. decembra spriedumu lietā C-312/93 *Peterbroeck, Recueil*, I-4599. lpp., 12. punkts, un 2000. gada 16. maija spriedumu lietā C-78/98 *Preston* u.c., *Recueil*, I-3201. lpp., 31. punkts).

51 Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka dalībvalstīm saskaņā ar valsts tiesībām ir jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai novērstu iejaukšanos, kura var būtiski apdraudēt Komisijai nosūtītajā valsts sarakstā iekļauto teritoriju ekoloģiskās īpašības. Valsts tiesas pienākums ir izvērtēt, vai šāds gadījums pastāv.

Par tiesāšanās izdevumiem

52 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, izņemot minēto lietas dalībnieku izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) atbilstoša aizsardzības sistēma, ko piemēro valsts sarakstā, kas ir nosūtīts Eiropas Kopienu Komisijai atbilstoši Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 4. panta 1. punktam, iekļautajām teritorijām, pieprasa, lai

dalībvalstis neatļauj iejaukšanās, kuras var būtiski apdraudēt šo teritoriju ekoloģiskās īpašības;

2) dalībvalstīm saskaņā ar valsts tiesībām ir jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai novērstu iejaukšanos, kura var būtiski apdraudēt Eiropas Kopienu Komisijai nosūtītajā valsts sarakstā iekļauto teritoriju ekoloģiskās īpašības. Valsts tiesas pienākums ir izvērtēt, vai šāds gadījums pastāv.

[Paraksti]